

“Razvoj temeljnih zmožnosti odraslih“

Predstavitel projekta PIAAC, s poudarki na brezposelnih, manj izobraženih

Strokovni dogodek EPUO, LUMS, Murska Sobota, 29. maj 2015

Mag. E. Možina, Andragoški center Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOSTI IN ŠPORT

Univerza v Ljubljani

Andragoški center Republike Slovenije

Nalčičeva in male profesionalne

VSEBINA

- **Ranljive skupine** odraslih in temeljne zmožnosti / **spretnosti** / kompetence
- Spretnosti – **participacija na trgu dela** in **socialna vključenost** z vidika rezultatov PIAAC
- **Pričakovanja** za Slovenijo / regije
- Kako do **boljših** spretnosti pri ranljivih skupinah?

Dr. Maja Makovec Brenčič, ministrica na
Zaključni konferenci PIAAC, 26.5.2015

- „... **temeljna znanja in spretnosti**, kot je pismenost na več ravneh in področjih, dajejo posamezniku **zmožnost uspešnejšega vključevanja v učne, delovne in družbene procese.**
- ... izobraževanje je tesno povezano z načrtovanjem politike trga dela, gospodarskega in družbenega razvoja, zato je tovrstna raziskava tudi dobra **podlaga za oblikovanje razvojnih strategij in konkretnih ukrepov za spodbujanje izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja ...**

Zaključna konferenca PIAAC, 26.5.2013

V sodobnih družbah, še posebej v tistih, ki se starajo, naj bi vsak prispeval in delal, kot narekuje njegov potencial. Vlaganje v ljudi se bo skozi življenje vselej obrestovalo.

A. Schleicher, OECD, na Zaključni konferenci PIAAC, 26.5.2015, o spoznanjih raziskave:

- **So države, kjer vsi odrasli, tako revni kot bogati, razvijejo dobre spretnosti.** To dokazuje, da ni res, da so spretnosti razporejene, da na to ne moremo vplivati s politikami in praksami. Družba lahko razvije potencial spretnosti vseh prebivalcev.
- **Družba je torej dolžna zagotoviti svojim odraslim članom razvoj njihovih spretnosti.** Morda ne bodo vsi segli po enakih izobraževalnih priložnostih, morajo pa vsi razviti svoj polni potencial. So ljudje, ki verjamejo, da nekateri niso nadarjeni. Raziskava PIAAC pa dokazuje, da lahko dosežemo dobre rezultate, če vlagamo v ljudi.
- Raziskava je tudi pokazala, da imajo **tisti z boljšimi spretnostmi boljše priložnosti v življenju.** To se je pokazalo tudi med krizo. Tistim z boljšimi spretnostmi so se še vedno večali prihodki, tistim s slabšimi spretnostmi pa se je življenje precej poslabšalo.

Nekateri družbeni izzivi Slovenije v prihodnjih letih

- CEDEFOP: Slovenija se bo soočila z največjim upadom priložnosti in **delovnih mest za ne kvalificirane delavce - za 40% do leta 2020.** Povpraševanje po srednje kvalificiranih delavci se bo zmanjšalo za 20%, medtem ko se po povpraševanje po visoko kvalificiranih delavcih povečalo za 20% (v ET Monitor 2014 Slovenia, stran 6).
- Slovenija se že danes uvršča med države EU z **najhitrejšim staranjem prebivalstva.** Po napovedih EUROSTAT bo leta 2050 v celotni EU dvakrat toliko starejših kot otrok, Slovenija pa naj bi tako razmerje dosegla že leta 2035 (Eurostat, 2011).
- Slovenija ima najmanjši delež odraslih **po 55 letu, ki so aktivni na trgu dela** v EU in OECD.
- Izobraževalni sistem v Sloveniji po merilih **raziskave OECD PISA** daje mešane rezultate, rezultati v naravoslovju so nad povprečjem OECD, v **bralni pismenosti** pa pod povprečjem držav OECD.

Temeljne zmožnosti spet (nekoliko) v središču pozornosti politik in stroke

Razlogi:

- Objava **rezultatov** raziskave **PIAAC** oktobra 2013, 1 krog
- Objava rezultatov **PISA** 2012, novembra 2013

EU raven:

- **Priporočila** o politikah pismenosti Delovna skupina za IO, 2014
- Analize in **poročila**: ET Monitor 2014, Eurydice report AET 2015
- **EPALE portal** za izobraževanje in širitev dobrih praks, april 2015

Slovenija:

- **ReNPIO** in novo programsko obdobje ESS (razvoj kompetenc odraslih)
- Parada učenja **EPUO** na temo razvoja temeljnih zmožnosti
- Nacionalna **ekspertna skupina** za dopolnitev strategije pismenosti
- Izvedba raziskave **PIAAC v Sloveniji** 2013-2016

Opredelitev uporabljenih pojmov

TEMELJNE ZMOŽNOSTI :

- **Dogovor** o uporabi pojma **zmožnosti** namesto kompetenca, na predlog delovne skupine za terminologijo pod vodstvom profesorja dr. Janeza Dularja, 2005

8 KLJUČNIH KOMPETENC: (priporočilo Evropskega parlamenta , 2006)

- Temeljne zmožnosti po tem priporočilu vključujejo znanje, spretnosti in stališča na naslednjih področjih: sporazumevanje v slovenskem in tujem jeziku, matematiko (na dveh ravneh), digitalne zmožnosti, učiti se učiti, medosebne, medkulturne, socialne in državljanske zmožnosti, podjetnost in kulturne zmožnosti (cultural expression).
- To so zmožnosti, ki jih potrebujejo vsi, mladi in odrasli za **osebni razvoj** in samorealizacijo, **aktivno državljanstvo**, **socialno vključenost** in **zaposljivost**.
- Odraslim mora biti zagotovljeno, da jih razvijajo, vzdržujejo in posodabljajo vse življenje.

Kdo so ranljive skupine odraslih?

(Klenovšek, Rupert, 2010, 7)

V strokovni literaturi zasledimo izraz ranljive skupine predvsem v začetku tega stoletja – prej **socialno izključene skupine**, zaradi določenih značilnosti (prikrajšanosti) izključene iz aktivnega delovnega in družbenega življenja, izobraževanja ...

Ob naraščanju socialno izključenih skupin (npr. **dolgotrajno brezposelni**, **starejši** upokojenci, mlajši odrasli **osipniki**, še posebej iz socialno šibkih okolij, **invalidi** idr.) vse pogosteje opozarjalo, da bi družba morala **ukrepati prej**, preden določene skupine postanejo socialno izključene.

Zato se je začelo govoriti o t. i. ranljivih skupinah, skupinah, ki jih z vidika določenih značilnosti **pravočasno prepoznamo** kot skupine (ali posameznike), ki potrebujejo določeno pomoč, preden postanejo socialno izključene.

Kdo so ranljive skupine odraslih?

4. CILJNE SKUPINE ReNPIO 2013–2020

ReNPIO 2013–2020 opredeljuje naslednje ciljne skupine:

- brezposelnih: prednostna skupina so starejši od 50 let, ki nimajo poklicne ali strokovne izobrazbe ali imajo manj ključnih ali poklicnih zmožnosti;
- zaposleni:
 - prednostna skupina so starejši od 45 let z dokončano manj kot štirikratno srednjo šolo ali pomanjkanjem ključnih ali poklicnih zmožnosti,
 - zaposleni, ki zaradi specifičnih psihofizičnih zahtev nekakega poklica tega ne morejo več opravljati, ko dosežejo določeno starost;
- mladi, ki na različnih stopnjah opustijo šolanje;
- manj izobraženi in druge ranljive skupine, kot so osepniki in mladi, ki zgodaj zapustijo šolanje, socialno ogroženi, priseljenci, Romi, starejši odrasli, migranti, invalidi in oboje;
- druge skupine odraslih, ki imajo omejene možnosti dostopa do socialnih, kulturnih in ekonomskih dobrin, kot so na primer kmetje in prebivalstvo iz manj razvitih regij.

Kaj nam povedo raziskave o zmožnostih / spretnostih odraslih?

Predmet raziskave PIAAC

Besedilne spretnosti

Bralne spretnosti

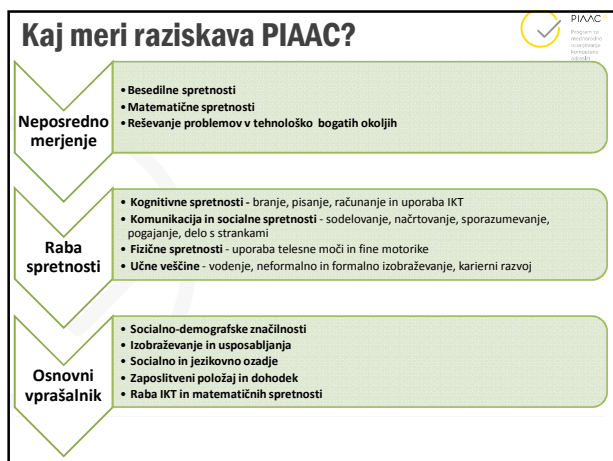
Matematične spretnosti

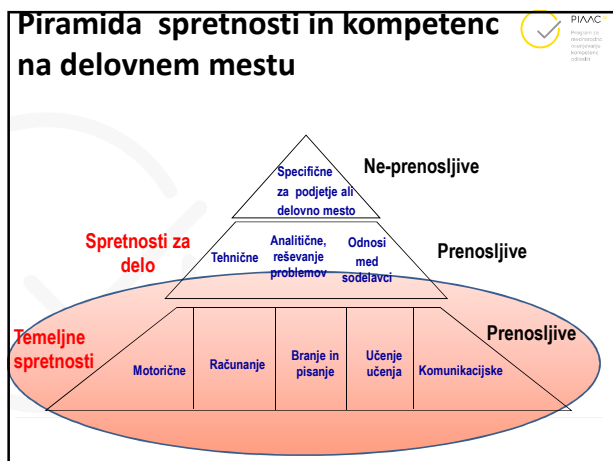
Reševanje problemov v tehnološko bogatih okoljih

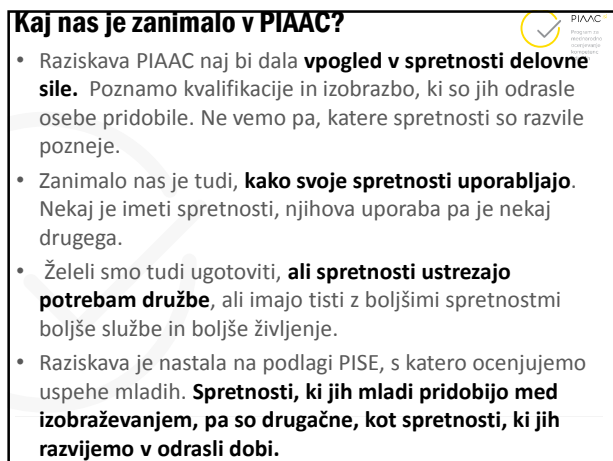
Spretnosti za procesiranje informacij,

ki so bistvene za polno sodelovanje v gospodarstvih in družbah enaindvajsetega stoletja, ki temeljijo na znanju:

- **nujne za integracijo** in udeležbo na trgu delovne sile, izobraževanje ...;
- **prenosljive**, saj so relevantne v mnogih družbenih kontekstih in delovnih situacijah; in
- **“učljive”**, torej podvržene vplivu politike.

Kaj torej meri PIAAC?

vpogled v **zalogo temeljnih spretnosti v populaciji** in v to kako se uporabljajo v kontekstu dela in vsakdanjega življenja:

- Kaj odrasli **zmorejo** na področju besedilnih, matematičnih spretnosti, reševanju problemov v tehnološko bogatih okoljih
- Katere druge posredno merjene spretnosti imajo
- Kako so določene **demografske** značilnosti povezane s kompetencami
- Kako odrasli **uporabljajo** spretnosti na delovnem mestu
- Kako se spretnosti **razvijajo, vzdržujejo** in **izgubljajo**
- Povezanost med spretnostmi in ekonomskim in socialnim **položajem**
- Povezanost med kompetencami **aktivnostjo** na trgu dela, dohodkom, zdravjem, družbeno in politično participacijo.

Raziskava o kompetencah odraslih 24 sodelujočih držav

Raziskava o kompetencah odraslih 33 sodelujočih držav

PIAAC na kratko

200 tisoč odraslih ...
Predstavlja več kot 800 milijonov odraslih
od 16-65 let v 33 državah

Je sodelovalo v mednarodno primerljivi raziskavi

o besedilni in matematični pismenosti ter reševanju problemov v tehnološko bogatih okoljih.

Raziskava je potekala na računalniku ali na papirju.

PIAAC na kratko

Vzorci odraslih so obsegali
4500-27000 tisoč odraslih
5165 odraslih v Sloveniji ...

40 minut je trajala anketa o demografskih podatkih

Odrasli z zelo šibko besedilno pismenostjo so reševali samo naloge iz 'bralne pismenosti'

V raziskavi smo zbirali podatke o generičnih spretnostih kot je sodelovanje z drugimi, organiziranje časa pri delu....

Primeri testnih nalog v PIAAC

PIAAC
Program mednarodno primerljive raziskave o pismenosti

Primer besedilne naloge na računalniku

Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila

Predstavitelna pravila je delo, ki ga vsak učitelj, ki je avtor ali soavtor, lahko uporabi za predstavitelna pravila.

Ime:	Premer
Premer:	Premer
Premer:	Premer

Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila

Predstavitelna pravila je delo, ki ga vsak učitelj, ki je avtor ali soavtor, lahko uporabi za predstavitelna pravila.

Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila

Predstavitelna pravila je delo, ki ga vsak učitelj, ki je avtor ali soavtor, lahko uporabi za predstavitelna pravila.

Primer bralnih nalog

Razumevanje besedila

Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila

Predstavitelna pravila je delo, ki ga vsak učitelj, ki je avtor ali soavtor, lahko uporabi za predstavitelna pravila.

Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila	DA	NE
Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila	DA	NE
Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila	DA	NE
Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila	DA	NE
Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila	DA	NE

Razumevanje besedila

Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila

Predstavitelna pravila je delo, ki ga vsak učitelj, ki je avtor ali soavtor, lahko uporabi za predstavitelna pravila.

Premer 5. naloga: Predstavitelna pravila

Predstavitelna pravila je delo, ki ga vsak učitelj, ki je avtor ali soavtor, lahko uporabi za predstavitelna pravila.

Primer matematične naloge

Running Shoes

SALE! Buy one pair - get the second (of equal or lesser value) for half price!

Running Shoes	\$29.50	\$34.20
---------------	---------	---------

Numeracy item
Level = 3

Primer matematične naloge

Education and Skills Online

Unit 1 - Question 44

Look at the information about workplace injuries at Beauchamp Manufacturing. Click on the graph to answer the question below.

The factory manager checked this graph that had been prepared using the data in the table for 2010. He noticed that they both were incorrect. Click on the two incorrect bars on the graph.

Numeracy item
Level 2

BEAUCHAMP MANUFACTURING

Number of workers injured

Month	2010	2011
Jan	30	17
Feb	21	22
Mar	54	54
Apr	30	36
May	35	30
Jun	28	27
Jul	24	24
Aug	25	19
Sep	40	14
Oct	25	15
Nov	22	19
Dec	19	22
TOTAL	300	273

Number of workers injured per month in 2010

The Beauchamp Manufacturing company records its workplace accidents each year. The table shows the workers injured during each month (2010 and 2011).

Primer naloge za besedilno pismenost

Education and Skills Online

Unit 1 - Question 10

Look at the article about the gender gap. Highlight the sentence in the article that answers the question below.

According to the article, what has the impact of increased educational attainment been over the past 30 years?

Literacy item
Level 4 (low)

Tackle Gender Gap to Boost Growth

Boosting labor (participation) to gender equality in education, employment and entrepreneurship would double the economic growth and help reduce poverty and if implemented widely, providing a new boost to the OECD as a region of more dynamic growth and economic recovery.

OECD's goal program for the future in education, increased educational attainment is expected to lift the OECD's growth across the OECD over the next 30 years. Every extra year of education of the population leads to an average increase of around 0.5% in GDP per capita, says the report. More progress will be required for countries to benefit from the economic opportunities created by more and to lift the status of women in the education of girls and young women. Closing the gender gap will lead to higher levels of education to allow for developing countries.

Gendered roles are 75 percentage points lower for women than for men in OECD countries. In Figure 1 shows, gender differences in employment rates are considerably in different regions of the world. Women and men work more often in each gender. And the more education they get, the more flexible their conditions are for helping women to be in each sector or sector more and get off from the report.

Figure 1: Gender gap in employment rates worldwide, 2010

Kaj kažejo rezultati PIAAC
in kaj to pomeni za
politike?

PIAAC 1 krog: Dosežki v besedilnih spretnostih po državah, OECD 2013

- Ko si pogledamo podatke, nas najprej preseneti dejstvo, da so države, kjer imajo vsi odrasli odlične spretnosti. To dokazuje, da **spretnosti niso prirojene, niso izključno stvar predispozicije in nadarjenosti.**

PIAAC: Krepitev zmožnosti prispeva k **ekonomski učinkovitosti** in **socialni pravičnosti**

Odrasli z najvišjimi dosežki v pismenosti imajo višje plače, so boljšega zdravja, so politično in družbeno bolj aktivni, so zaposleni.

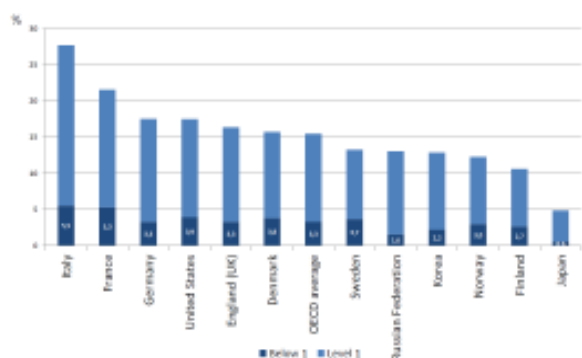

Zanimajo pa nas tudi drugi vidiki življenja. Raziskava je pokazala tudi povezavo z gospodarskim in družbenim udejstvovanjem.

Tisti, ki imajo boljše spretnosti, v sebi vidijo akterje. Verjamejo, da lahko vplivajo na delovanje družbe. Tisti z najslabšimi spretnostmi se doživljajo kot objekte političnih odločitev. Prepričani so, da nimajo glasu, da interakcija z družbo ni možna.

Odrasli z nižjimi dosežki – 70 milijonov v EU

Kaj novega nam lahko PIAAC pove o ranljivih skupinah?

- V številnih državah velike skupine **mladih** zapustijo šolanje z zelo šibkimi spretnostmi,
- Odrasli, tudi mladi, ki imajo nizko raven spretnosti so vsaj **2x pogostejše brezposelni**,
- Najmočnejši dejavnik spretnosti je **socialno ekonomski položaj in izobrazba staršev**,
- Med močnejšimi dejavniki pismenosti je tudi **migrantski status**,
- **1 od 5 odraslih v EU dosega najnižje ravni** spretnosti,
- **1 od 4 odraslih** ima zelo šibke ali celo nima spretnosti za reševanje problemov **v tehnološko bogatih okoljih**.

Odrasli z najnižjimi dosežki – uporaba spretnosti

- Številni imajo le zelo **omejen dostop in izkušnje** z branjem, pisanjem in računanjem pri delu in zunaj njega. Z dvigom spretnosti, se povečuje pogostost praks
- **Izobrazba in demografske značilnosti** vplivajo na posameznikovo zavzetost za branje, pisanje in računanje pri delu in izven njega
- Šibke spretnosti so **močan napovedovalec slabih dohodkov**.
- **Aktivna raba spretnosti** je dejavnik posameznikove vključenosti v družbo, prostovoljstvo, politično udejstvovanje, zdravje, zaupanje v inštitucije.

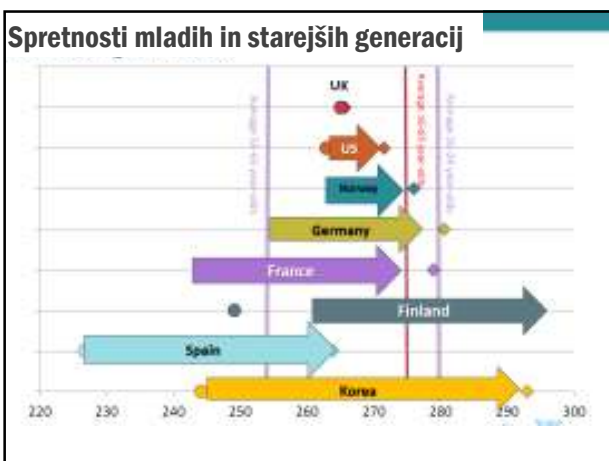

Odrasli z najnižjimi dosežki – značilnosti

- Odrasli z najnižjimi dosežki so **zelo heterogena skupina**, najtežje je za njo načrtovati ukrepe,
- Vitalnega pomena je **razumevanje potreb** in položaja, ovir, spodbud,
- PIAAC omogoča pojasnjevanje položaja in značilnosti najbolj ranljivih odraslih.

PIAAC sporočilo: To, da kar ljudje vedo in kar zmorejo narediti s svojim znanjem, bistveno vpliva na njihove možnosti v življenju.

Znanja, spretnosti in kompetence vplivajo na življenje posameznikov in usmerjajo gospodarstva

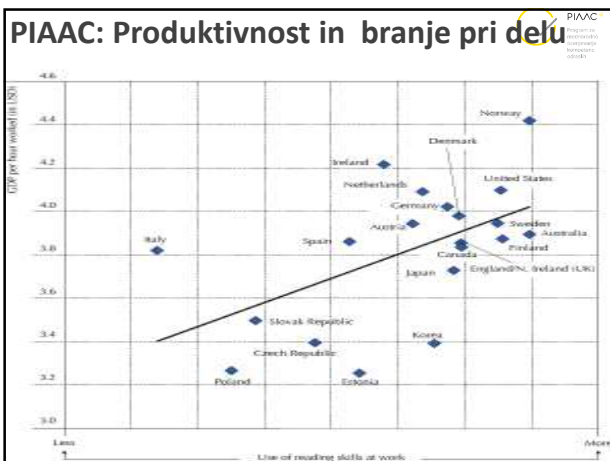

Države z nižjo ravniyo kompetenc v populaciji tvegajo **slabšo konkurenčnost** v svetovnem gospodarstvu, saj bodo ta vse bolj odvisna od znanja in kompetenc: Če velik del odraslih nima dovolj razvitih bralnih in matematičnih spretnosti, je težje uvesti in razširjati tehnologije za izboljšanje produktivnosti in tako je lahko motena organizacija dela.

Neenakost v kompetencah se kaže v **neenakosti v dohodku**: Povprečna urna postavka delavcev, ki obvladajo kompleksno sklepanje in znajo ovrednotiti subtilna sporočila in argumente v pisnih besedilih, je **več kot 60 % višja** kot pri delavcih, ki zmorejo v najboljšem primeru brati le sorazmerno kratka besedila in v njih poiskati eno samo informacijo.

PIAAC sporočilo: Učinkovita raba spretnosti ...
Na boljše ekonomske in socialne rezultate bomo lahko vplivali le, če bodo spretnosti izrabljene učinkovito.

A. Scleicher, OECD v intervjuju za ACS

- Trenutno se slovenski trg dela zelo zanaša na kvalifikacije. Službo dobite na podlagi pridobljene kvalifikacije in spričeval.
- Tako je trg dela visoko ovrednotil kvalifikacije. V resnici pa ni pomembno, kakšna je izobrazbena stopnja, **pomembno je, kaj znaš in kaj znaš delati.**
- Če se bo slovenska družba odprla in bolje vrednotila spretnosti, če se ne bo zanašala le na pretekle kvalifikacije na papirju, bo bolje izkoristila nadarjenost ljudi, dala jim bo možnost, da pridobijo spretnosti tudi drugače, ne le skozi neki študij.
- PIAAC torej ponuja Sloveniji priložnost, da se prilagodi in odpre novim spretnostim.

PIAAC sporočilo: Raven in distribucija spretnosti se bistveno razlikuje med državami

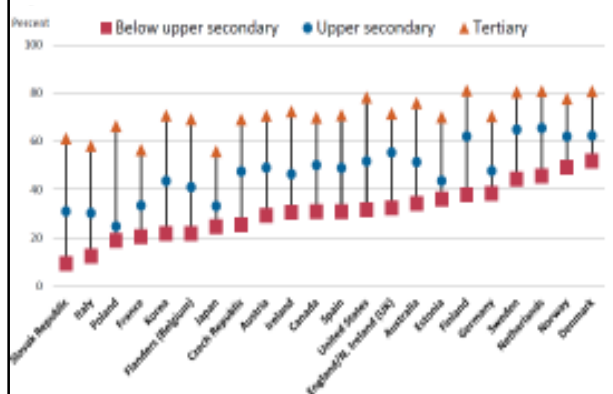
Največje razlike pa so v populacijah odraslih znotraj držav, večina držav ima pomemben delež odraslih, ki težko shajajo zaradi prenizke ravni spretnosti.

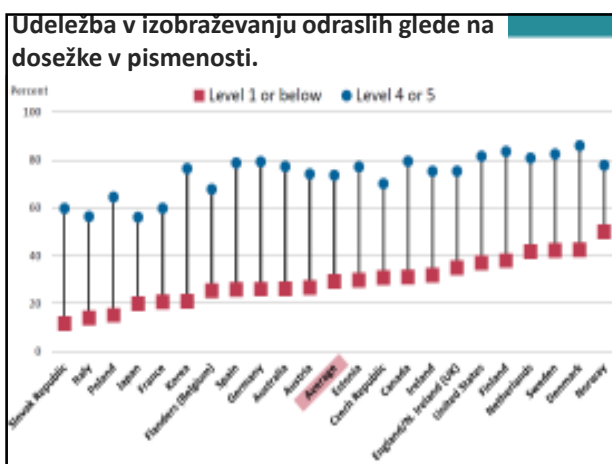
PIAAC sporočilo: Formalno izobraževanje je ključnega pomena za razvoj temeljnih zmožnosti.

Udeležba v izobraževanju odraslih glede na doseženo izobrazbo.

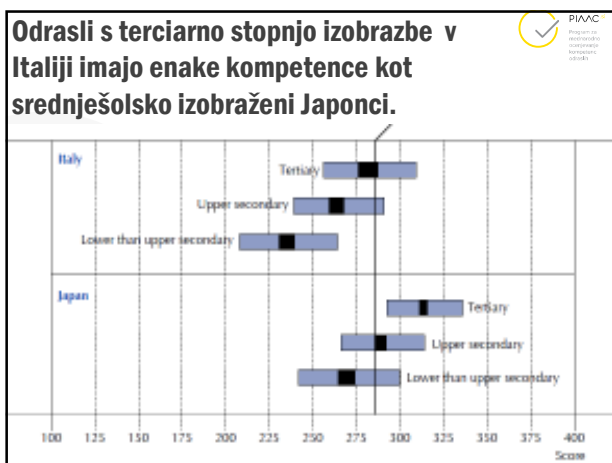

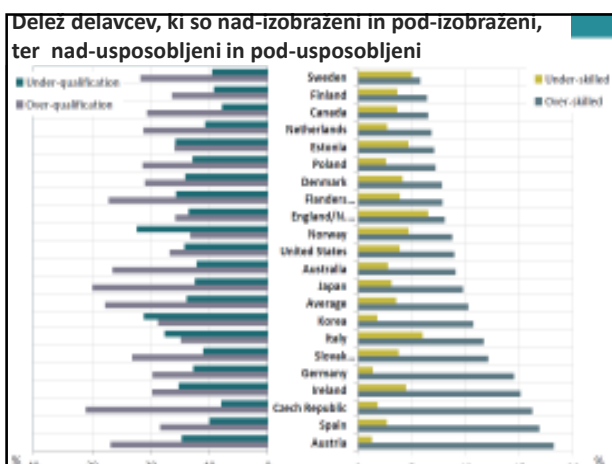

PIAAC sporočilo: Uspeh se vse bolj meri v tem, katere spretnosti smo pridobili po končanem šolanju.

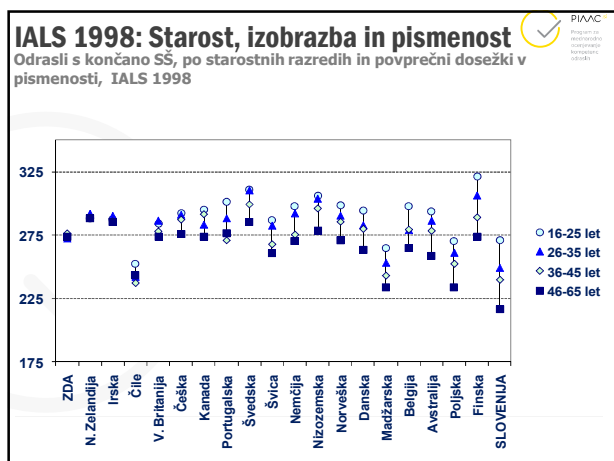
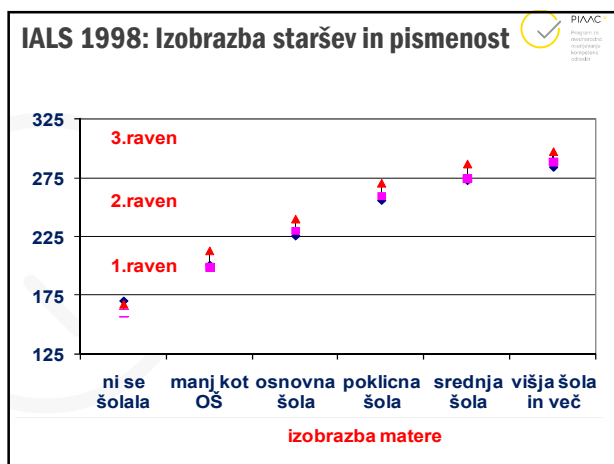
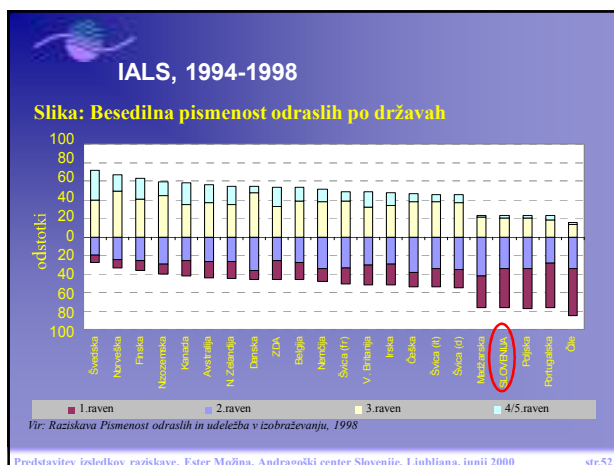

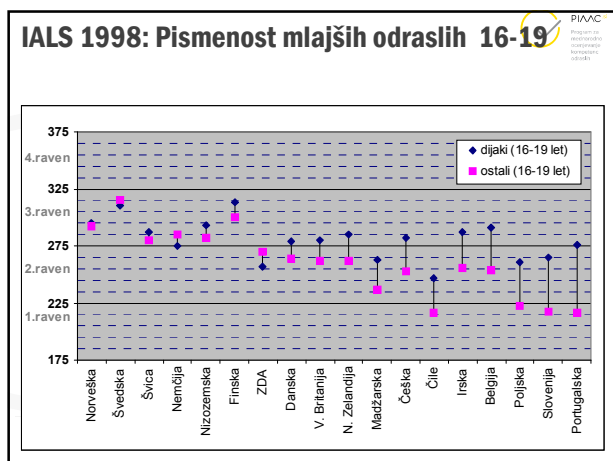

Kaj lahko pričakujemo v raziskavi PIAAC v Sloveniji na podlagi rezultatov raziskave pismenosti pred 15 leti?

Rezultati raziskave OECD o pismenosti odraslih 1998 v Sloveniji, je pokazala naslednjo podobo:

- Zaostanek Slovenije na vseh merjenih področjih v mednarodnem merilu
- Velike razlike med bolj in manj izobraženimi
- Velike razlike med starejšimi in mlajšimi
- Velike razlike med šolajočo mladino in mladimi, ki so zgodaj opustili šolanje
- Velik vpliv izobrazbe staršev na dosežke v pismenosti
- Velike razlike prebivalci urbanih središč in podeželjem
- Velike razlike med delovnimi mesti glede priložnosti za branje

Kako do boljših zmožnosti / spretnosti odraslih?

Kako se države odzivajo na rezultate PIAAC?

Nekatere pripravljajo nacionalne strategije spretnosti:

- Določajo **prioritete** pri investiranju v kompetence
- Kombinirajo **kratkorodne in dolgoročne** ukrepe
- **Investirajo** v vseživljenjsko učenje
- **Pritegnejo** vse sektorske politike
- **Usklajujejo** se med politikami na različnih ravneh in med različnimi deležniki

Kako se je Slovenija odzvala na rezultate raziskav o pismenosti ?

Pripravljene 3 nacionalne strategije za razvoj pismenosti , ki niso bile implementirane:

1. Strategija za dvig pismenosti odraslih, 2004
2. Nacionalna strategija za razvoj pismenosti, 2006
3. Smernice za razvoj temeljnih spretnosti na delovnem mestu, 2007

(dostopne so na spletni strani ACS in MIZŠ)

Hvala za pozornost in veliko uspehov pri izboljševanju zmožnosti odraslih!

ester.mozina@acs.si
<http://piaac.acs.si/>
<http://piaac.acs.si/konferenca/>

Raziskovalno in strokovno-razvojno delo z ranljivimi skupinami odraslih na ACS in v IO

ACS sistematično razvija doktrine izobraževalnega, svetovalnega in promocijskega dela, ter omrežja ustanov za delo z ranljivimi skupinami odraslih, npr. :

- Izobraževalni model za ranljive skupine odraslih na področju pismenosti
- Socialno integracijski model izobraževanja za mlade osipnike
- Svetovalna dejavnost za ranljive skupine odraslih
- Integracijski model izobraževanja za priseljence
- Model skupnostnega izobraževanja skozi delovanje ŠK
- Sistematični pristopi v promociji VŽU
-

Poleg tega pa razvija ukrepe za vrednotenje in priznavanje neformalno pridobljenega znanja, programe za izobraževanje učiteljev in izobraževalcev odraslih za delo z ranljivimi skupinami odraslih.

Kako do boljše pismenosti mladih?

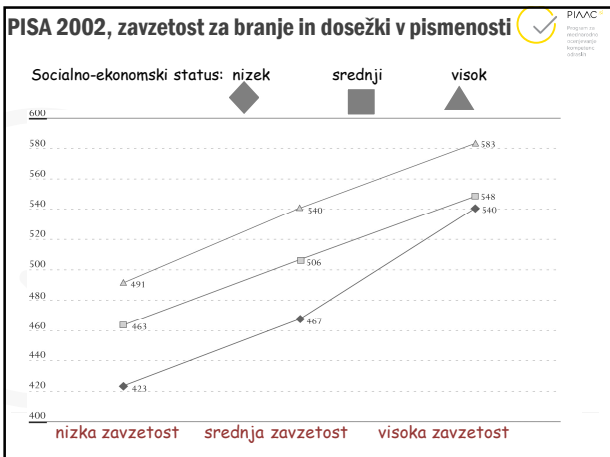
Strokovnjaki:

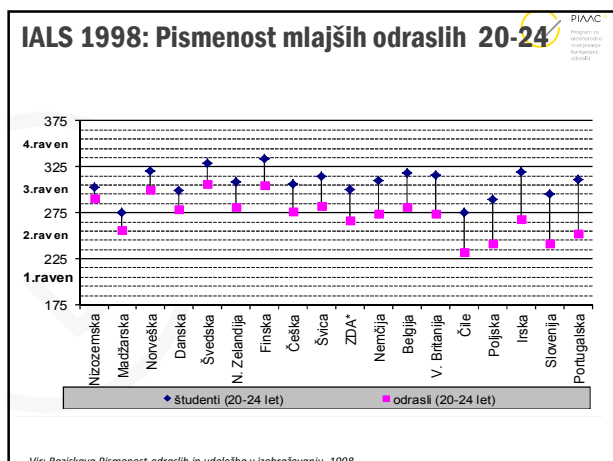
Dr. Sonja Pečjak, Filozofska fakulteta, novinarska konferenca ob objavi rezultatov PISA 2012:

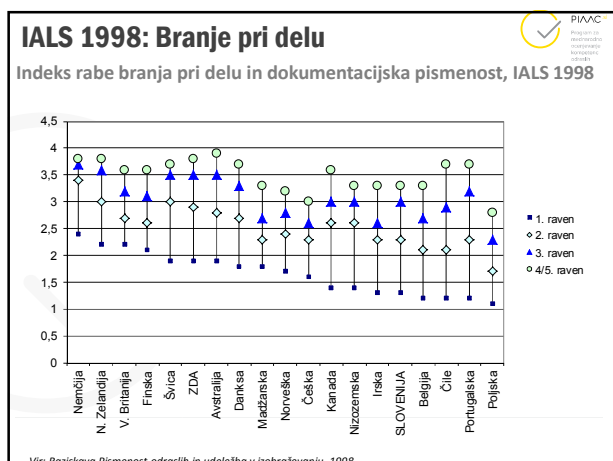
» ... je treba spremeniti šolsko kulturo, da bodo učitelji razumeli, da je branje osnovna kognitivna sposobnost. To je proces, ki traja tudi še v srednji šoli. »Učitelj naravoslavlja v devetem razredu ne more pričakovati, da se bo učenec znal učiti iz učbenika. To jih je treba najprej naučiti. Že to je problem, ker v učbenike ne smejo pisati, saj jih morajo vrniti čiste. Razvoj pismenosti je stvar slehernega učitelja, ne le jezikoslovnih učiteljev.«

Dr. Fani Nollimal, Zavod za šolstvo, novinarska konferenca ob objavi rezultatov PISA 2012:

» ... dosegli smo uspehe tam, kjer je bralna pismenost postala skupni cilj šole in kjer so jo umestili v letne delovne načrte. .«

“Razvoj temeljnih zmožnosti odraslih“

Predstavitev projekta PIAAC, s poudarki na brezposelnih, manj izobraženih

Strokovni dogodek EPUO, LUMS, Murska Sobota, 29. maj 2015

Mag. E. Možina, Andragoški center Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOSTI IN ŠPORT

Univerza v Ljubljani

Andragoški center Republike Slovenije

Načrtovanje in izvedba projekta

Načrtovanje in izvedba projekta

VSEBINA

- **Ranljive skupine** odraslih in temeljne zmožnosti / **spretnosti** / kompetence
- Spretnosti – **participacija na trgu dela** in **socialna vključenost** z vidika rezultatov PIAAC
- **Pričakovanja** za Slovenijo / regije
- Kako do **boljših** spretnosti pri ranljivih skupinah?

Dr. Maja Makovec Brenčič, ministrica na
Zaključni konferenci PIAAC, 26.5.2015

- „... **temeljna znanja in spretnosti**, kot je pismenost na več ravneh in področjih, dajejo posamezniku **zmožnost uspešnejšega vključevanja v učne, delovne in družbene procese.**
- ... izobraževanje je tesno povezano z načrtovanjem politike trga dela, gospodarskega in družbenega razvoja, zato je tovrstna raziskava tudi dobra **podlaga za oblikovanje razvojnih strategij in konkretnih ukrepov za spodbujanje izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja ...**

Zaključna konferenca PIAAC, 26.5.2013

V sodobnih družbah, še posebej v tistih, ki se starajo, naj bi vsak prispeval in delal, kot narekuje njegov potencial. Vlaganje v ljudi se bo skozi življenje vselej obrestovalo.

A. Schleicher, OECD, na Zaključni konferenci PIAAC, 26.5.2015, o spoznanjih raziskave:

- **So države, kjer vsi odrasli, tako revni kot bogati, razvijejo dobre spretnosti.** To dokazuje, da ni res, da so spretnosti razporejene, da na to ne moremo vplivati s politikami in praksami. Družba lahko razvije potencial spretnosti vseh prebivalcev.
- **Družba je torej dolžna zagotoviti svojim odraslim članom razvoj njihovih spretnosti.** Morda ne bodo vsi segli po enakih izobražbenih priložnostih, morajo pa vsi razviti svoj polni potencial. So ljudje, ki verjamejo, da nekateri niso nadarjeni. Raziskava PIAAC pa dokazuje, da lahko dosežemo dobre rezultate, če vlagamo v ljudi.
- Raziskava je tudi pokazala, da imajo **tisti z boljšimi spretnostmi boljše priložnosti v življenju.** To se je pokazalo tudi med krizo. Tistim z boljšimi spretnostmi so se še vedno večali prihodki, tistim s slabšimi spretnostmi pa se je življenje precej poslabšalo.

Nekateri družbeni izzivi Slovenije v prihodnjih letih

- CEDEFOP: Slovenija se bo soočila z največjim upadom priložnosti in **delovnih mest za ne kvalificirane delavce - za 40% do leta 2020.** Povpraševanje po srednje kvalificiranih delavci se bo zmanjšalo za 20%, medtem ko se po povpraševanje po visoko kvalificiranih delavcih povečalo za 20% (v ET Monitor 2014 Slovenia, stran 6).
- Slovenija se že danes uvršča med države EU z **najhitrejšim staranjem prebivalstva.** Po napovedih EUROSTAT bo leta 2050 v celotni EU dvakrat toliko starejših kot otrok, Slovenija pa naj bi tako razmerje dosegla že leta 2035 (Eurostat, 2011).
- Slovenija ima najmanjši delež odraslih **po 55 letu, ki so aktivni na trgu dela** v EU in OECD.
- Izobraževalni sistem v Sloveniji po merilih **raziskave OECD PISA** daje mešane rezultate, rezultati v naravoslovju so nad povprečjem OECD, v **bralni pismenosti** pa pod povprečjem držav OECD.

Temeljne zmožnosti spet (nekoliko) v središču pozornosti politik in stroke

Razlogi:

- Objava **rezultatov** raziskave **PIAAC** oktobra 2013, 1 krog
- Objava rezultatov **PISA** 2012, novembra 2013

EU raven:

- **Priporočila** o politikah pismenosti Delovna skupina za IO, 2014
- Analize in **poročila**: ET Monitor 2014, Eurydice report AET 2015
- **EPALE portal** za izobraževanje in širitev dobrih praks, april 2015

Slovenija:

- **ReNPIO** in novo programsko obdobje ESS (razvoj kompetenc odraslih)
- Parada učenja **EPUO** na temo razvoja temeljnih zmožnosti
- Nacionalna **ekspertna skupina** za dopolnitev strategije pismenosti
- Izvedba raziskave **PIAAC v Sloveniji** 2013-2016

Opredelitev uporabljenih pojmov

TEMELJNE ZMOŽNOSTI :

- **Dogovor** o uporabi pojma **zmožnosti** namesto kompetenca, na predlog delovne skupine za terminologijo pod vodstvom profesorja dr. Janeza Dularja, 2005

8 KLJUČNIH KOMPETENC: (priporočilo Evropskega parlamenta , 2006)

- Temeljne zmožnosti po tem priporočilu vključujejo znanje, spretnosti in stališča na naslednjih področjih: sporazumevanje v slovenskem in tujem jeziku, matematiko (na dveh ravneh), digitalne zmožnosti, učiti se učiti, medosebne, medkulturne, socialne in državljanske zmožnosti, podjetnost in kulturne zmožnosti (cultural expression).
- To so zmožnosti, ki jih potrebujejo vsi, mladi in odrasli za **osebni razvoj** in samorealizacijo, **aktivno državljanstvo**, **socialno vključenost** in **zaposljivost**.
- Odraslim mora biti zagotovljeno, da jih razvijajo, vzdržujejo in posodabljajo vse življenje.

Kdo so ranljive skupine odraslih?

(Klenovšek, Rupert, 2010, 7)

V strokovni literaturi zasledimo izraz ranljive skupine predvsem v začetku tega stoletja – prej **socialno izključene skupine**, zaradi določenih značilnosti (prikrajšanosti) izključene iz aktivnega delovnega in družbenega življenja, izobraževanja ...

Ob naraščanju socialno izključenih skupin (npr. **dolgotrajno brezposelni**, **starejši** upokojenci, mlajši odrasli **osipniki**, še posebej iz socialno šibkih okolij, **invalidi** idr.) vse pogosteje opozarjalo, da bi družba morala **ukrepati prej**, preden določene skupine postanejo socialno izključene.

Zato se je začelo govoriti o t. i. ranljivih skupinah, skupinah, ki jih z vidika določenih značilnosti **pravočasno prepoznamo** kot skupine (ali posameznike), ki potrebujejo določeno pomoč, preden postanejo socialno izključene.

Kdo so ranljive skupine odraslih?

4. CILJNE SKUPINE ReNPIO 2013–2020

ReNPIO 2013–2020 opredeljuje naslednje ciljne skupine:

- brezposelnih: prednostna skupina so starejši od 50 let, ki nimajo poklicne ali strokovne izobrazbe ali imajo manj ključnih ali poklicnih zmožnosti;
- zaposleni:
 - prednostna skupina so starejši od 45 let z dokončano manj kot štirikratno srednjo šolo ali pomanjkanjem ključnih ali poklicnih zmožnosti,
 - zaposleni, ki zaradi specifičnih psihofizičnih zahtev nekakega poklica tega ne morejo več opravljati, ko dosežejo določeno starost;
- mladi, ki na različnih stopnjah opustijo šolanje;
- manj izobraženi in druge ranljive skupine, kot so osepniki in mladi, ki zgodaj zapustijo šolanje, socialno ogroženi, priseljenci, Romi, starejši odrasli, migranti, invalidi in oboje;
- druge skupine odraslih, ki imajo omejene možnosti dostopa do socialnih, kulturnih in ekonomskih dobrin, kot so na primer kmetje in prebivalstvo iz manj razvitih regij.

Kaj nam povedo raziskave o zmožnostih / spretnostih odraslih?

Predmet raziskave PIAAC

Besedilne spretnosti

Bralne spretnosti

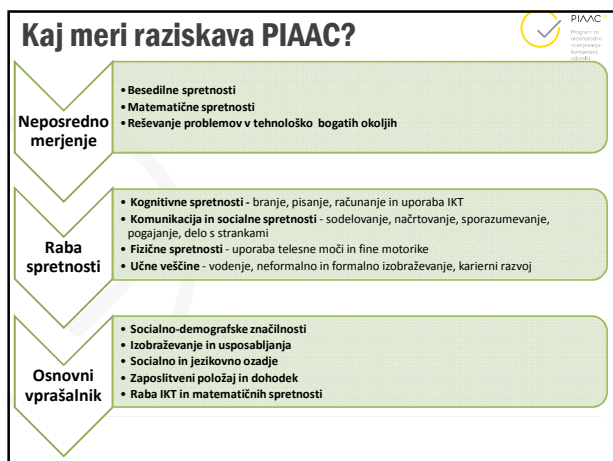
Matematične spretnosti

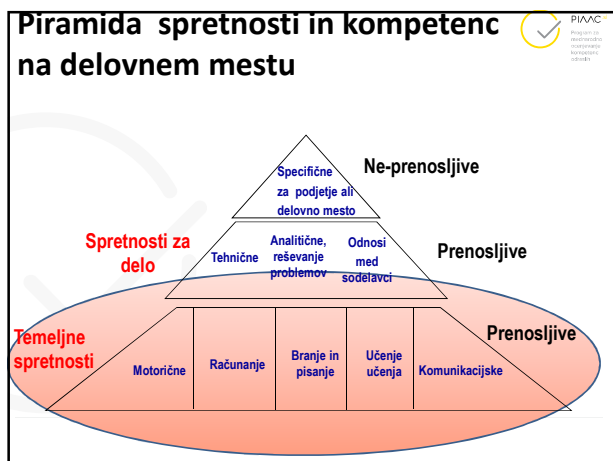
Reševanje problemov v tehnološko bogatih okoljih

Spretnosti za procesiranje informacij,

ki so bistvene za polno sodelovanje v gospodarstvih in družbah enaindvajsetega stoletja, ki temeljijo na znanju:

- **nujne za integracijo** in udeležbo na trgu delovne sile, izobraževanje ...;
- **prenosljive**, saj so relevantne v mnogih družbenih kontekstih in delovnih situacijah; in
- **“učljive”**, torej podvržene vplivu politike.

Kaj nas je zanimalo v PIAAC?

- Raziskava PIAAC naj bi dala **vpogled v spretnosti delovne sile**. Poznamo kvalifikacije in izobrazbo, ki so jih odrasle osebe pridobile. Ne vemo pa, katere spretnosti so razvile pozneje.
- Zanimalo nas je tudi, **kako svoje spretnosti uporabljajo**. Nekaj je imeti spretnosti, njihova uporaba pa je nekaj drugega.
- Želeli smo tudi ugotoviti, **ali spretnosti ustrezajo potrebam družbe**, ali imajo tisti z boljšimi spretnostmi boljše službe in boljše življenje.
- Raziskava je nastala na podlagi PISE, s katero ocenjujemo uspehe mladih. **Spretnosti, ki jih mladi pridobijo med izobraževanjem, pa so drugačne, kot spretnosti, ki jih razvijemo v odrasli dobi.**

Kaj torej meri PIAAC?

vpogled v **zalogo temeljnih spretnosti v populaciji** in v to kako se uporabljajo v kontekstu dela in vsakdanjega življenja:

- Kaj odrasli **zmorejo** na področju besedilnih, matematičnih spretnosti, reševanju problemov v tehnološko bogatih okoljih
- Katere druge posredno merjene spretnosti imajo
- Kako so določene **demografske** značilnosti povezane s kompetencami
- Kako odrasli **uporabljajo** spretnosti na delovnem mestu
- Kako se spretnosti **razvijajo, vzdržujejo** in **izgubljajo**
- Povezanost med spretnostmi in ekonomskim in socialnim **položajem**
- Povezanost med kompetencami **aktivnostjo** na trgu dela, dohodkom, zdravjem, družbeno in politično participacijo.

Raziskava o kompetencah odraslih 24 sodelujočih držav

Raziskava o kompetencah odraslih 33 sodelujočih držav

PIAAC na kratko

200 tisoč odraslih ...
Predstavlja več kot 800 milijonov odraslih
od 16-65 let v 33 državah

Je sodelovalo v mednarodno primerljivi raziskavi

o besedilni in matematični pismenosti ter reševanju problemov v tehnološko bogatih okoljih.

Raziskava je potekala na računalniku ali na papirju.

PIAAC na kratko

Vzorci odraslih so obsegali
4500-27000 tisoč odraslih
5165 odraslih v Sloveniji ...

40 minut je trajala anketa o demografskih podatkih

Odrasli z zelo šibko besedilno pismenostjo so reševali samo naloge iz 'bralne pismenosti'

V raziskavi smo zbirali podatke o generičnih spretnostih kot je sodelovanje z drugimi, organiziranje časa pri delu....

Primeri testnih nalog v PIAAC

PIAAC
Program mednarodno primerljive raziskave o pismenosti

Primer besedilne naloge na računalniku

Premer 5. naloga: Predstaviteljske pravice

Predstaviteljske pravice je delo, katerega avtor je avtoriziran na naslednje vidike izvajanja besedilne komunikacije:

Ime	Premer
Premer	Premer
Premer	Premer

Uporabnik si lahko izbere, ali želi, da se njegovo ime prikaže ob vsaki objavi komentarja.

Primer besedilne naloge na računalniku

Uporabnik si lahko izbere, ali želi, da se njegovo ime prikaže ob vsaki objavi komentarja.

Primer bralnih nalog

Razumevanje besedila

Premer 5. naloga: Predstaviteljske pravice

Predstaviteljske pravice je delo, katerega avtor je avtoriziran na naslednje vidike izvajanja besedilne komunikacije:

Ime	Premer
Premer	Premer
Premer	Premer

Uporabnik si lahko izbere, ali želi, da se njegovo ime prikaže ob vsaki objavi komentarja.

Razumevanje besedila

Premer 5. naloga: Predstaviteljske pravice

Predstaviteljske pravice je delo, katerega avtor je avtoriziran na naslednje vidike izvajanja besedilne komunikacije:

Ime	Premer
Premer	Premer
Premer	Premer

Uporabnik si lahko izbere, ali želi, da se njegovo ime prikaže ob vsaki objavi komentarja.

Primer matematične naloge

Education and Web Online

Let's Question

Look at the shoe sale advertisement. Using the number line, write your answer to the question below.

How much would you pay during the sale if you purchase the two pairs of shoes shown?

Running Shoes

SALE! Buy one pair - get the second (of equal or lesser value) for half price!

 \$29.50

 \$34.20

Numeracy item Level = 3

Primer matematische naloge

Education and Skills Online

Unit 1 - Question 4/4

Look at the information about workplace injuries at Beauchamp Manufacturing. Click on the graph to answer the question below.

The factory manager checked this graph that had been prepared using the data in the table for 2010. He noticed that two bars were incorrect.

Click on the two incorrect bars on the graph.

Numeracy Item

Level 2

BEAUCHAMP MANUFACTURING

Number of workers injured

Month	2010	2011
Jan	30	17
Feb	21	22
Mar	54	54
Apr	30	36
May	35	33
Jun	28	23
Jul	24	25
Aug	35	19
Sep	10	14
Oct	25	15
Nov	22	19
Dec	19	22
TOTAL	300	272

Number of workers injured per month in 2010

[illegible]

Kaj kažejo rezultati PIAAC in kaj to pomeni za politike?

PIAAC 1 krog: Dosežki v besedilnih spretnostih po državah, OECD 2013

- Ko si pogledamo podatke, nas najprej preseneti dejstvo, da so države, kjer imajo vsi odrasli odlične spretnosti. To dokazuje, da **spretnosti niso prirojene, niso izključno stvar predispozicije in nadarjenosti.**

PIAAC: Krepitev zmožnosti prispeva k **ekonomski učinkovitosti** in **socialni pravičnosti**

Odrasli z najvišjimi dosežki v pismenosti imajo višje plače, so boljšega zdravja, so politično in družbeno bolj aktivni, so zaposleni.

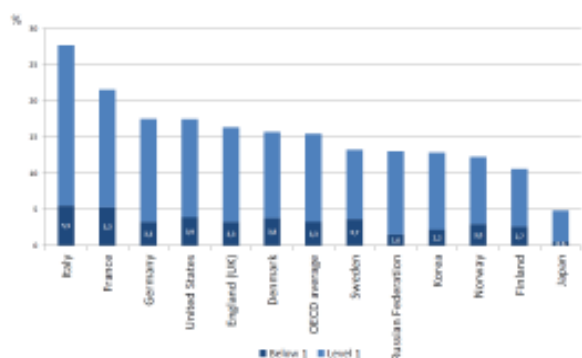

Zanimajo pa nas tudi drugi vidiki življenja. Raziskava je pokazala tudi povezavo z gospodarskim in družbenim udejstvovanjem.

Tisti, ki imajo boljše spretnosti, v sebi vidijo akterje. Verjamejo, da lahko vplivajo na delovanje družbe. Tisti z najslabšimi spretnostmi se doživljajo kot objekte političnih odločitev. Prepričani so, da nimajo glasu, da interakcija z družbo ni možna.

Odrasli z nižjimi dosežki – 70 milijonov v EU

Kaj novega nam lahko PIAAC pove o ranljivih skupinah?

- V številnih državah velike skupine **mladih** zapustijo šolanje z zelo šibkimi spretnostmi,
- Odrasli, tudi mladi, ki imajo nizko raven spretnosti so vsaj **2x pogostejše brezposelni**,
- Najmočnejši dejavnik spretnosti je **socialno ekonomski položaj in izobrazba staršev**,
- Med močnejšimi dejavniki pismenosti je tudi **migrantski status**,
- **1 od 5 odraslih v EU dosega najnižje ravni** spretnosti,
- **1 od 4 odraslih** ima zelo šibke ali celo nima spretnosti za reševanje problemov **v tehnološko bogatih okoljih**.

Odrasli z najnižjimi dosežki – uporaba spretnosti

- Številni imajo le zelo **omejen dostop in izkušnje** z branjem, pisanjem in računanjem pri delu in zunaj njega. Z dvigom spretnosti, se povečuje pogostost praks
- **Izobrazba in demografske značilnosti** vplivajo na posameznikovo zavzetost za branje, pisanje in računanje pri delu in izven njega
- Šibke spretnosti so **močan napovedovalec slabih dohodkov**.
- **Aktivna raba spretnosti** je dejavnik posameznikove vključenosti v družbo, prostovoljstvo, politično udejstvovanje, zdravje, zaupanje v inštitucije.

PIAAC
Program za
mednarodno
ocenjevanje
kompetenc
odraslih

-
-
-
-
-
-

PIAAC sporočilo: To, da kar ljudje vedo in kar zmorejo narediti s svojim znanjem, bistveno vpliva na njihove možnosti v življenju.

Page 10 of 10

Znanja, spretnosti in kompetence vplivajo na življenje posameznikov in usmerjajo gospodarstva

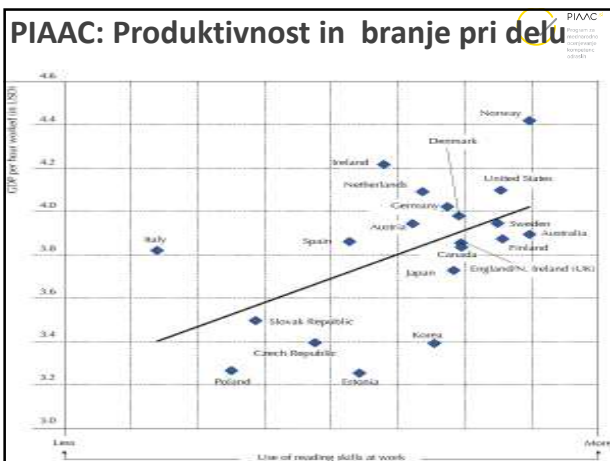

Države z nižjo ravniyo kompetenc v populaciji tvegajo **slabšo konkurenčnost** v svetovnem gospodarstvu, saj bodo ta vse bolj odvisna od znanja in kompetenc: Če velik del odraslih nima dovolj razvitih bralnih in matematičnih spretnosti, je težje uvesti in razširjati tehnologije za izboljšanje produktivnosti in tako je lahko motena organizacija dela.

Neenakost v kompetencah se kaže v **neenakosti v dohodku**: Povprečna urna postavka delavcev, ki obvladajo kompleksno sklepanje in znajo ovrednotiti subtilna sporočila in argumente v pisnih besedilih, je **več kot 60 % višja** kot pri delavcih, ki zmorejo v najboljšem primeru brati le sorazmerno kratka besedila in v njih poiskati eno samo informacijo.

PIAAC sporočilo: Učinkovita raba spretnosti ...
Na boljše ekonomske in socialne rezultate bomo lahko vplivali le, če bodo spretnosti izrabljene učinkovito.

A. Scleicher, OECD v intervjuju za ACS

- Trenutno se slovenski trg dela zelo zanaša na kvalifikacije. Službo dobite na podlagi pridobljene kvalifikacije in spričeval.
- Tako je trg dela visoko ovrednotil kvalifikacije. V resnici pa ni pomembno, kakšna je izobrazbena stopnja, **pomembno je, kaj znaš in kaj znaš delati.**
- Če se bo slovenska družba odprla in bolje vrednotila spretnosti, če se ne bo zanašala le na pretekle kvalifikacije na papirju, bo bolje izkoristila nadarjenost ljudi, dala jim bo možnost, da pridobijo spretnosti tudi drugače, ne le skozi neki študij.
- PIAAC torej ponuja Sloveniji priložnost, da se prilagodi in odpre novim spretnostim.

PIAAC sporočilo: Raven in distribucija spretnosti se bistveno razlikuje med državami

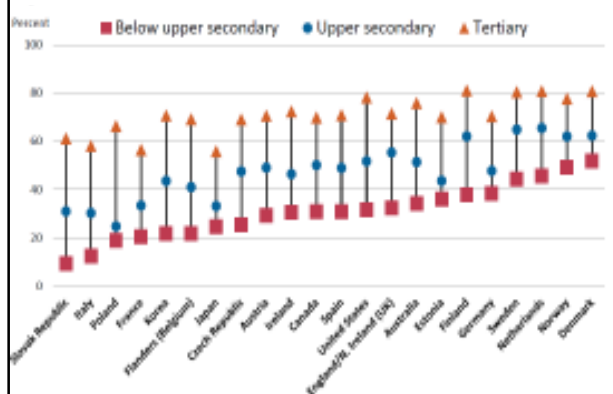
Največje razlike pa so v populacijah odraslih znotraj držav, večina držav ima pomemben delež odraslih, ki težko shajajo zaradi prenizke ravni spretnosti.

PIAAC sporočilo: Formalno izobraževanje je ključnega pomena za razvoj temeljnih zmožnosti.

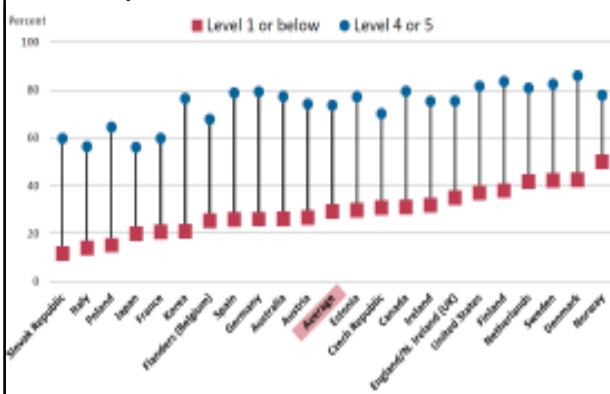
Udeležba v izobraževanju odraslih glede na doseženo izobrazbo.

PIAAC sporočilo: Uspeh se vse bolj meri v tem, katere spretnosti smo pridobili po končanem šolanju.

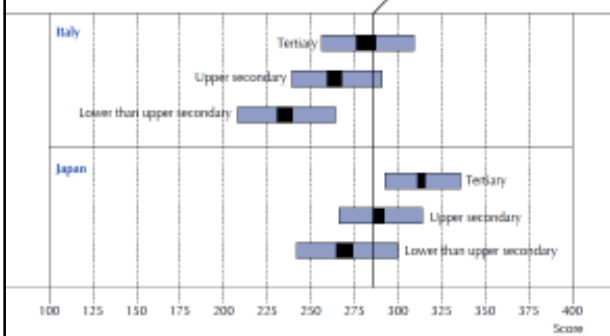
Udeležba v izobraževanju odraslih glede na dosežke v pismenosti.

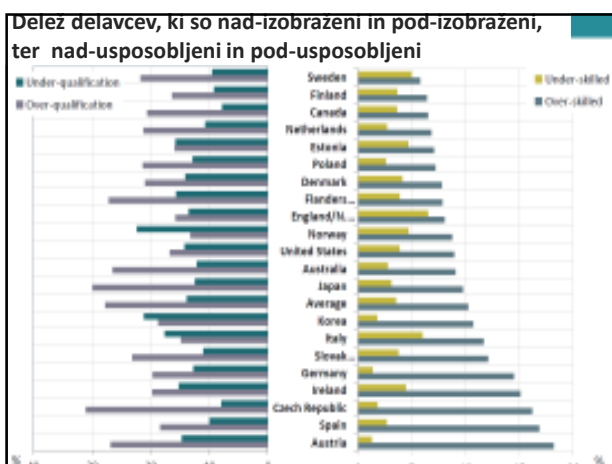

PIAAC sporočilo: ... več izobraževanja ne pomeni avtomatično boljših spretnosti.

Odrasli s terciarno stopnjo izobrazbe v Italiji imajo enake kompetence kot srednješolsko izobraženi Japonci.

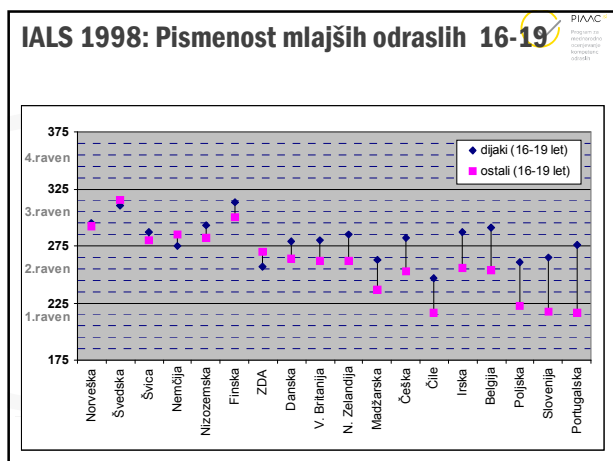

Kaj lahko pričakujemo v raziskavi PIAAC v Sloveniji na podlagi rezultatov raziskave pismenosti pred 15 leti?

Rezultati raziskave OECD o pismenosti odraslih 1998 v Sloveniji, je pokazala naslednjo podobo:

- Zaostanek Slovenije na vseh merjenih področjih v mednarodnem merilu
- Velike razlike med bolj in manj izobraženimi
- Velike razlike med starejšimi in mlajšimi
- Velike razlike med šolajočo mladino in mladimi, ki so zgodaj opustili šolanje
- Velik vpliv izobrazbe staršev na dosežke v pismenosti
- Velike razlike prebivalci urbanih središč in podeželjem
- Velike razlike med delovnimi mesti glede priložnosti za branje

Kako do boljših zmožnosti / spretnosti odraslih?

Kako se države odzivajo na rezultate PIAAC?

Nekatere pripravljajo nacionalne strategije spretnosti:

- Določajo **prioritete** pri investiranju v kompetence
- Kombinirajo **kratkorodne in dolgoročne** ukrepe
- **Investirajo** v vseživljenjsko učenje
- **Pritegnejo** vse sektorske politike
- **Usklajujejo** se med politikami na različnih ravneh in med različnimi deležniki

Kako se je Slovenija odzvala na rezultate raziskav o pismenosti ?

PIAAC
Program za mednarodno raziskavo o pismenosti odraslih

Pripravljene 3 nacionalne strategije za razvoj pismenosti , ki niso bile implementirane:

1. Strategija za dvig pismenosti odraslih, 2004
2. Nacionalna strategija za razvoj pismenosti, 2006
3. Smernice za razvoj temeljnih spretnosti na delovnem mestu, 2007

(dostopne so na spletni strani ACS in MIZŠ)

Hvala za pozornost in veliko uspehov pri izboljševanju zmožnosti odraslih!

PIAAC
Program za mednarodno raziskavo o pismenosti odraslih

ester.mozina@acs.si
<http://piaac.acs.si/>
<http://piaac.acs.si/konferenca/>

Raziskovalno in strokovno-razvojno delo z ranljivimi skupinami odraslih na ACS in v IO

ACS sistematično razvija doktrine izobraževalnega, svetovalnega in promocijskega dela, ter omrežja ustanov za delo z ranljivimi skupinami odraslih, npr. :

- Izobraževalni model za ranljive skupine odraslih na področju pismenosti
- Socialno integracijski model izobraževanja za mlade osipnike
- Svetovalna dejavnost za ranljive skupine odraslih
- Integracijski model izobraževanja za priseljence
- Model skupnostnega izobraževanja skozi delovanje ŠK
- Sistematični pristopi v promociji VŽU
-

Poleg tega pa razvija ukrepe za vrednotenje in priznavanje neformalno pridobljenega znanja, programe za izobraževanje učiteljev in izobraževalcev odraslih za delo z ranljivimi skupinami odraslih.

Kako do boljše pismenosti mladih?

Strokovnjaki:

Dr. Sonja Pečjak, Filozofska fakulteta, novinarska konferenca ob objavi rezultatov PISA 2012:

» ... je treba spremeniti šolsko kulturo, da bodo učitelji razumeli, da je branje osnovna kognitivna sposobnost. To je proces, ki traja tudi še v srednji šoli. »Učitelj naravoslovja v devetem razredu ne more pričakovati, da se bo učenec znal učiti iz učbenika. To jih je treba najprej naučiti. Že to je problem, ker v učbenike ne smejo pisati, saj jih morajo vrniti čiste. Razvoj pismenosti je stvar slehernega učitelja, ne le jezikoslovnih učiteljev.«

Dr. Fani Nollimal, Zavod za šolstvo, novinarska konferenca ob objavi rezultatov PISA 2012:

» ... dosegli smo uspehe tam, kjer je bralna pismenost postala skupni cilj šole in kjer so jo umestili v letne delovne načrte. .«

